

LEKÁRSKE OKIENKO

Fetálna chirurgia

Dieťa žije v tele matky už od počatia a jeho vývoj trvá celkovo 38 týždňov. V počiatočnom štádiu hovoríme o zárodku (embryu), no od 9. týždňa sa mení na plod (fetus). V súčasnosti dokážeme vývoj dieťaťa monitorovať do najmenších detailov, vďaka čomu vieme zachytiť aj prípadné odchýlky od normy. Pri niektorých vrodených chybách tak dokážeme zasiahnuť ešte pred narodením. Práve na to slúži fetálna chirurgia – operácia plodu priamo v tele matky.

Termín spina bifida doslova znamená nespojený oblúk stavca. Kým v miernej forme ide o náhodný nález u každého štvrtého človeka, závažné postihnutie sa vyskytuje u 1 až 2 detí z 10 000 živonarodených. Ide o rôznorodú skupinu vrodených chýb, pri ktorých dochádza k defektu nervovej trubice (NTD). Keďže miecha a jej obaly sa nachádzajú mimo svojej normálnej polohy, tento stav si vyžaduje operačné riešenie. U pacientov býva prítomné poškodenie viacerých systémov – od problémov s chôdzou až po úplné ochrnutie spojené s poruchami močenia a vyprázdňovania. Častým sprievodným javom je aj hydrocefalus, známy ako vodnatieľka mozgu. Vďaka prenatalnej diagnostike sa dnes s týmito pacientmi stretávame ešte pred narodením. Práve potreba pomôcť deťom s diagnózou spina bifida stála pri zrode fetálnej chirurgie.

Cieľom našej operácie je zabrániť zhoršovaniu neurologických funkcií. Vzhľadom na prítomnosť

viacerých pridružených poškodení je nevyhnutný multidisciplinárny prístup. Kým klasická operácia sa vykonáva prakticky ihneď po narodení, v priebehu prvých 24 až 48 hodín, vieme, že vývojová chyba vzniká už v prvých týždňoch gravidity. Včasný zásah u plodu, konkrétne v 24. až 26. týždni tehotenstva, podstatne zlepšuje budúcu kvalitu života dieťaťa.

Vo svete existuje mnoho centier, ktoré operujú deti ešte pred narodením; stretávame sa na kongresoch, kde si vzájomne odovzdávame skúsenosti. Najbližšiu spoluprácu udržiavame so spoločnosťou Swissfetus, pôsobiaceu na pôde švajčiarskej Univerzity detskej nemocnice v Zürichu. Tento rok uplynie už 10 rokov od prvej operácie nášho spoločného pacienta. V súčasnosti evidujeme 12 detí, ktoré takúto fetálnu operáciu úspešne podstúpili.

V roku 2004 sme založili Slovenskú spoločnosť pre spina bifida a/alebo hydrocefalus (SBAH). Rodiny a ich deti potrebujú komplexnú podporu – od psychologickej pomoci vo forme „priateľa na telefóne“ až po praktické informácie o kompenzačných pomôckach či vzdelávacích inštitúciách. Od roku 2007 sme riadnym členom Medzinárodnej federácie pre spina bifida a hydrocefalus (IFSBH). Práve na pôde svetových kongresov, ktoré sa každoročne venujú aj aktuálnym pokrokom vo fetálnej chirurgii, sme nadviazali kľúčové kontakty s našimi kolegami zo spomínaného Zürichu.

Slovensko je členským štátom Európskej únie a naša legislatíva umožňuje občanom hľadať zdravotnú starostlivosť v zahraničí, ak je u nás nedostupná. Švajčiarsko síce nie je členom Únie, no vďaka početným bilaterálnym zmluvám funguje ako jej prirodzená súčasť. Doterajšie operácie v Zürichu boli hradené slovenskými zdravotnými poisťovňami, za čo im patrí veľká vďaka. Takmer všetky zákroky prebehli s našou priamou účasťou, aby sme boli odborne pripravení na moment, keď sa táto liečba začne realizovať aj u nás. Veríme, že vznik centra fetálnej chirurgie na Slovensku sa stane realitou blízkej budúcnosti.

doc. MUDr. František Horn, PhD.